

starejši, in verižica s tolarji Anzekova, ki je presekala z odločno pripombo:

»Boljše je, da prejmeta uro ter verižico mlajša, obleko in škornje starejša, ker sta že odrasli in bo jima pristožala zapuščina kot nova.«

Mož ni rekel ne da, ne ne! Obrnil se je na postelji in bolešno vzdihnil.

Cila je bila uverjena, da je zmagala njena tudi glede ure, verižice, obleke in obutvi.

Pošepnila je notarju, naj sestavi pismo za predajo in prepis posesti, ona bo pa pripravila med tem južino, kakor se spodobi po sestavi ter podpisu oporoke.

Hušnila je iz izbe v kuhinjo. Moški so ostali sami. Po kuhinji so zarožljale burkije. Gospodar Andrej se je obrnil brez stokanja proti zbranim, sedel na posteljo in govoril razločno:

»G. notar, soseda in sinovi! Grunt na Sukovini je bil moje rajne matere in je moj. Zapuščam ga sinu Andreju. Žena in mati Cila dobi njivo nad hlevom, hrano ter dosmrtno streho in 1000 kron od prihrankov. Prišla je k hiši praznih rok, dovolj ji zapuščam za plačilo in kot si omin, da je bila toliko let čisto samostojna gospodarica. Anzeku, Jožeku in Tinčeku naj izplača najstarejši vsakemu po 2000 kron, ko se bodo ženili ter odhajali od hiše!«

Sedeči in stoječi moški so strmeli nad oporoko. Andrej je kimal samozavestno kakor nikoli v življenju in prosil notarja, naj le zabeleži njegove besede, ker le te so njegova med pričami in pri popolni zavesti izrečena zadnja volja.

Nobeden ni oporekal. Notar je pisal, saj ni bilo veliko, prečital in dal gospodarju ter radi varnosti morebitnega oporeka še pričama v podpis.

Oporoka je bila gotova, ko je stala na mizi južina v zahvalo za pisanje ter za pričnino.

Možje so jedli povejano svinjino. Gospodar je še vedno sedel na postelji, hropel v presledkih in sledil z motnim pogledom korakom zadovoljno krog gostov se smukajoče žene.

Na kmečko meso diši kapljica in prvi kozarec je namenil g. notar pametni očetovi oporoki, ki je edino pravična in omogoča vsem zadovoljno bivanje pod skupno streho, pozneje pa tudi vsakemu samostojno življenje.

Prva kupica je zdrknila po grlih na očetovo od Boga sicer še vedno mogoče zdravje; druga na bodočo razumnost in blagoslov mlademu gospodarju Andrejčku.

Pri drugi napitnici je padel kozarec Cili iz rok. Rdečica ji je bušila v obraz, solze razočaranja so podrle očesne jezove, obe pesti je stisnila, dvignila je že desno nogo, da bi udarila z njo ob tla, pa jo je prehitel prvič in zadnjič umirajoči mož s poslednjo močjo.

Udaril je s tresočo roko po stranici postelje in potrdil z zadnjimi besedami zabeleženih ter podpisani testament:

»Dreček bo od sedaj gospodar, ker bom zdajle umrl jaz in ne ti, Cila!«

Stari je omahnil na zglavje, začel zabračati oči, parkrat je še zahropel in po njem je bilo.

Cila je kriknila na ves glas. Nikdo ni znal, ali radi presenečenja z oporoko, ali radi smrti moža.

Notar se je zmuzal z oporoko skozi duri. Sledili sta mu priči. V izbi pri baš kar izdihnulem očetju so ostali: novi gospodar, trije sinovi dediči in vdova prevžitkarica Cila ...

O prvi ter zadnji korajži pokojnega Sukovega Andreja, katero je pokazal na smrtni postelji, še govorijo dandanes po Drenovcah ter še mnogo dalje.

Ženske so ostale odločno na strani bridko prevarane prevžitkarice Cile; možje so z malimi izjemami za starega Suka, ki je imel tisti pred poslednjim izdihljajem prvo ter zadnjo odločilno besedo pri hiši.

Če katera Drenovčanka cekeče v moža, ga grize ter biča z besednim korobačem, je edina obramba miroljubnih moških Drenovčanov resna opazka:

»Pomni, bable, kaj je učinil na smrtni postelji Sukov Andrej!«

Pri vseh številnih govoricah, katere se pletejo krog Sukovih, treba poudariti, da živita huda Cila in pokorni Andrej v Drenovcah pri vseh v najboljšem spominu. Cila je ostala vzor vsem gospodaricam; Andrej zadnji in najhujši strah za jezične in preveč gospodujoče žene!

Januš Golec:

Zadnji Indijanci.

V letih, ko je bil pisec naslednjih doživljajev dijak v Celju, smo študenti kar hlatali po potpisnih knjigah Karla Maya. Profesorji so nam branili to čtivo, a so njihova svarila dosegla baš nasprotno. Prepovedano miče ter vleče. Ta rek je posebno privlačen za mladež. Od nas oboževanega Maya smo požirali pri mesečini. Zagrebli smo se v nagromadene mogoče ter nemogoče pisateljeve doživljaje tolikanj živo, da smo jih začeli posnemati. Najljubše so nam bile indijanske Mayeve storje, katere so nas tako na-

Beli hudci.

Zamorski kralj Fre-pung, poglavar v osr. Afriki prebivajočega plemena, je videl prvega belokožca v osebi knjigovodje danskega trijambornika. Pri pogledu na belca ga je prosil glavar, naj se sleče, da ga bo preiskal. Danec ni hotelizpolniti kralju želje — ker so se nahajale v njegovem spremstvu številne ženske. Ko je napodil vladar ženski svet, je knjigovodja odložil obleko. Kralj se ni mogel načuditi njegovim belim koži in je pretipal Danca lastno-ročno od temena do pet. Konečno je vzkliknil: »Da, res, človek si, a tako bel kakor hudci!«

Živi jeziki.

Francoski listi poročajo o ugotovitvi francoske Akademije znanosti, ki je prišla do sklepa, koliko živih jezikov imamo na

Januš Golec:

Zlato in kuga pod križcem.

Celo osmino v Malem Šmarnu ono leto pred prevratom sem pomagal spovedovati na Svetih Gorah nad Št. Petrom. Prve tri dni je imelo nad deset duhovnikov dovolj dela od zore do pozno v noč.

Skozi nadaljno osmino sva ostala na Gori sama s šentpeterskim g. kaplanom. Zjutraj in sploh predpoldne so prihajale procesije iz Hrvaške ter skupine romarjev iz raznih krajev, katere sva opravila zlahka dopoldne. Kosilo nama je pripravila dobra mežnarjeva mamca in za popoldne sva se povabila kar sama v kake bližnje gorice in nočila sva zopet v duhovniški hiši na Gori.

Pri vsakem pohodu na popoldanski zlet naju je vprašal gorski cerkovnik, po vsej Sloveniji ter Zagorju dobro znani Cenek:

»Kam, gospoda?«

Ko je čul najin cilj, je zamrmral:

»Nič za nas.«

Šele pri razodetju, da sva namenjena v Černelčev vinograd, je godel polglasno:

»To pa to! Vesta, gospoda, nocoj bo temno kakor v rogu. Da bo gledalo lepše in da mi ne bi kedo očital, češ, Cenek je posilen, ostanita v gorici do mraka. Prinesel bom za vama svetilko in bom deležen na lep način izborne Oskarjeve sedemnajšice.«

Ostalo je pri dogovoru in že sva bila mimo Osojnikovega križa v smeri proti podružni cerkvi sv. Vida na Bizeljskem, kjer kraljuje na prijazni višini gostoljubni Černelčev vinograd.

Postrežba je bila vsestransko imenitna. Niti zadrževati naju ni bilo treba, še prenašlo se je zmračilo in je pricokotal stari Cenek z veliko svetilko.

Si nismo segli v roke, dokler ni prišel svečar na svoj račun. Poslovili smo se od gostiteljev pozno v noč. Na nebu ne meseca, ne zvezd, pač pa gosti oblaki, kateri so nekako tiščali neprodno temo na zemljo. Veseli smo bili in smo se na videz čudili Cenekovi dalekovidnosti in skrbi za popolno varnost vrnitve h gorski Materi božji.

Pot od Št. Vida na Gore ni dolga, v temni noči se le vleče in je naravnost opasna radi prepadov, kotanj v kolovozu, križišč ter vijug. Kljub goreči sveči v veliki svetilki nama je naročal Cenek, naj štokava s palicama v hrib ob desn. strani, da ne bo kateri zašel preveč na rob kolovoza. Popolna varnost poti se nam je obetala za Osojnikom na Vrhuncah.

Dobro smo kresali v tleh za svetilko ter iskali s palicami hrib iz bojzani pred prepadi. Človek se hitro privadi temi in še tako grpasti poti, če ima pred seboj tako zanesljivega vodnika, kakor je bil mežnar Cenek.

Skraja smo molčali, pa kmalu je začel svečar s svojimi brlantami z vero v ponočne strahove. Sam Bog znaj, kaj vse je že doživel Cenek strahovitega krog gorske cerkve ter njenih opuščenih podružnic, v mežnariji in osobito še v